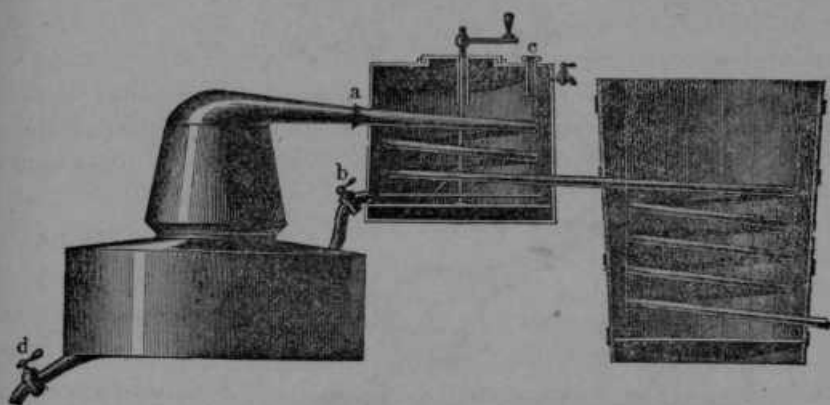

to ogrevale je brenta napolnjena zè žonto. Uhajajoče pare ogrevajo žonto, ki je okrog cevi. Ogreto žonto spuščajo potem skoz pipo *b* v kotel, da jo podvržejo odkapanju. Iz ogrevala uhajajo pare vinskega cveta, ki se niso že v njem zgostile, dalje skoz sod hladilnik po cevi, ki je tudi po kačje zavito; v sodu okrog te cevi je mrzla voda, tako da se morajo vse pare zgoščiti v kapljino, katera teče v postavljeno posodo.

Pregledovaje razne fizike, namenjene za ljudske šole, našli smo, da v nekaterih te tvarine celo ne nahajamo, v drugih pa. V zadnjih knjigah je ta tvarina spet na različnih mestih, dr. Netoliczka n. pr. jo ima še-le pri govorjenji o vrvežu. Že to nam je vrivalo vprašanje, ali je ta tvarina za srednjo stopnjo ljudske šole na mestu, kakor to zahteva naš načrt, in sicer za 4. šolsko leto, akoravno se je sprejel, zgoščevanje par za 5. šolsko leto, na kar se pa vendar razlaganje destilovanja opira? Ali se načrt ravna nadalje po ministerskem ukazu 20. avgusta 1870? V tem beremo: „Auf den mittleren Stufen bildet das Lesebuch die Grundlage und bietet die Lectüre Gelegenheit, die wichtigsten am häufigsten wiederkehrenden Naturerscheinungen zu besprechen und zu erklären, also: Ab- und Zunahme der Wärme (Thermometer), Luftzug, Luftdruck, (Barometer, Pumpen), Wind, Thau, Reif, Nebel, Wolken, Regen, Schnee, Eis, Verbrennung, Heizung“. Mislimo da ne; in če tudi ta tvarina nij težko umljiva, ali ne spodjeda časa za druge bolj potrebne predmete?

Razdeliti pa moremo to tvarino v dva dela tako, da prvi do poskusa *b* veljá za srednjo stopnjo; drugi in ponavljanje prejšnega pa za višjo stopnjo.

(Dalje prih.)

Slovnica v „Začetnici“ in „Drugem berilu“.

(Dalje.)

Kar se tiče sklanjave samostalnikov, se jaz ne morem strinjati v tem, da se jemljó vsi skloni na enkrat v obravnavo (na tej stopnji namreč)

in v tem redu. Po mojem mnenji bi se morala tukaj učena slovniska sistema pedagogičnemu načelu: „Od lažjega do težjega in od znanega do neznanega“, umakniti.

Vsak sklon sam za se, za vse spole in števila, potrebuje toliko raztegnjeno obravnavo, da postane gojencem zanesljiva svojina. Če je pa nauk le občen, kakor tukaj, je navadno tudi poveršen. Otroci se sicer nauče ali bolje rečeno privadijo sklanjati po zgledih, a to le na pamet ali na spomin; ako pa se jim reče napraviti nekaj stavkov s kakim določnim sklonom, se jim to navadno noče posrečiti.

Da-si naše slovnice (za to stopnjo) vse sklanjave samostalnikov v omenjenem smislu obravnavajo, se po zgor navedenih načelih takšna metoda vendar ne more popolna imenovati.

V srednji sklanji se nahaja precej, precej motilna nedoslednost, ker se eden in isti zgled (beseda: mesto) navaja dvakrat, a vsakrat drugače in to brez vsakega pojasnila a ali sploh kake opazke. Na strani 169. se bere v dvoj. družilnika: z **mestoma**; na strani 185. se pa nahaja zopet ravno ta zgled, a se glasi družilnik v dvojini: z **mesti** (in ne z **mestoma** kakor zgoraj — tako tudi: s polji.)

Gledé zgledov v uvodu, ter pojasnjevalnih in uterjevalnih nalog sem že ponavljavno svoje mnenje navedel, zato naj enake opombe v obče izostanejo.

V 48. nalogi, kjer se privaja samostalnik v družilniku, se bere: z **dleto**; tù se menda ne jemlje samostalnik ženskega spola: **dleta**, e, ampak bo najberž tiskovna pomota.

Tudi pisava predloga **s**, **sè** in **z** v naslednjih družilnikih kaže neko samovoljno menjavo n. pr. **sè** **sekiro**, **sè** **svedrom**, **s** **svinčnikom**, kar pa naslednja opomba takoj pojasnuje, ki obojno pisavo kot dopustljivo, pravilno zaznamuje.

Privajanje sklonov se dá najlože (na tej stopnji) zverševati v nalogah, v katerih se na dana vprašanja v polnih stavkih odgovarja; naloga 49. tudi stvarno tako obravnava, le da bi bilo v izdelanej nalogi na dotične sklone treba opozoriti, ter sklone zaznamovati, to bi bilo tukaj tem potrebnejše, ker se obravnavajo razni skloni ob enem.

V zadnjem stavku omenjene naloge: „**Koder** hodite v šolo? — bo tudi le najberž tiskovna pomota, ker stavek v tej obliki nima nobenega pomena.

V naslednji nalogi se nahaja stavek, ki se slovenskim ušesom ne glasi kaj prijetno: „Kosa **drže** pogostoma v kletkah.“ Ali ni to nemška misel v slovenski besedi? Sploh pa če si ogledamo stavke v nalogah, opazimo nekaj, kar se še do sedaj ni obravnavalo: razširjen stavek se kar molče uwerstuje in rabi v zgledih in nalogah. Res je sicer, da se odvisni skloni v „stavkih“ ne dadó lahko drugače, nego v „razširjenih

stavkih" obravnavati; pa tej zadregi bi se ognili, če bi vzeli razširjen stavek pred obravnavo „sklanje" vsaj one dele razširjenega stavka, kateri so pri tej obravnavi neizogibno potrebni.

Občna obravnava zaimkov v §. 9. se meni zdi skoraj odveč, ker se vse tu navedeno v posameznih slučajih ponavlja, a stvari bistveno ne pojasnjuje.

Stermeti pa mora človek sporedu obravnav besednih plemen ali kratko: tej metodi, ki se prej peča z veliko menj važnimi razpravami, z veliko menj važnimi besednimi plemenimi n. pr. z vprašalnimi-nedoločnimi zaimki, kakor z glagolom, ki je eden najmočnejših in najpotrebnejših stebrov slovenskemu govoru! Kako je mogoče temeljito obravnavati stavke, kojim je glagol dopovedek, dokler se glagol niti pozna ne? — Lahko pa bi se izdelavali razni stavki brez nedoločnih zaimkov. Glagol se rabi po vsej slovniski obravnavi v „Začetnici" in „Drugem berilu", a do sedaj še niti o njegovej spoznavi govora ni bilo. Kako je li mogoče od otrok zahtevati ali vsaj pričakovati — da bi v danih nalogah in drugod, glagol prav rabili? Ali se ne pravi to po témi tavati? in to toliko časa! Enaki slučaji pomanjkljivost metode menda popolnoma zadosti osvetijo.

(Dalje sledi.)

Črtice o igri in nje važnosti za odgojo.

(Konec.)

Odgojitelju po tem takem ne more in tudi ne sme vse jednako biti, s čim in kako si krati čas njegov rejenec. — Za odgojo otrokovo pa postaja igra sosebne važnosti, če se verši v sodruštvu (v družčini). Skupne igre še le prav vzbujajo samosvest, one napeljujejo otroka k srčnosti, k vstrajnosti, one ga oprosté prevelike bojazljivosti in boječnosti, s kratka, one so prav sposobne, da pripravljajo za pozneje življenje, ki je v istini večinoma le občestvo z drugimi. — Zlasti pri skupnih igrah je gojitelju dana kaj lepa priložnost, opazovati čute in nagnenja svojih rejencev, kajti tekmovanje, ki vzraste med otroci pri skupnem delu (t. j. pri igri), to sosebno močno vpliva na vse njih mišljenje, na ves njihov značaj. Tú pri skupnih igrah je moči opazovalcu pogledati v dno srca nedolžne mladeži, tú, ko nikjer tako, se mu prav očitno kažejo nje čednosti in napake! — Učitelj — gojitelj more to opazovanje uspešno pričeti in gojiti še le tedaj, ko otroci že šolo obiskujejo. Zdajci naj pač dosti opazéva svoje učence, zlasti pri igranju! To mu baš ne bo težko, ker podučuje tudi v telovadbi. Pri tem uku se mu čestokrat ponuja priložnost, da se sam igra z otroki, kajti igre so važni oddel telovadnemu pouku. Le vporabiti je treba priliko! — Pri igrah se more učitelj seznaniti s posameznostimi svojih